

Шестакова С.О.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри ДПД та українознавства
Сумський національний аграрний університет

НІКОНІМИ ЯК ОСОБЛИВА КАТЕГОРІЯ ВІРТУАЛЬНОГО ДИСКУРСУ

У ХХІ столітті значна частина комунікації людей усього світу опосередкована електронними засобами, зокрема здійснюється через Інтернет, який став одним із найбільш поширених та ефективних способів спілкування. Не можна не погодитися з О. В. Лутовиною, яка зазначає, що «інтернет – це світ, який не знає державних кордонів, у якому швидкість проходження інформації визначається не географічною віддаленістю об'єктів один від одного, а з'єднаннями мереж, це спосіб швидкого одержання будь-якої інформації, можливість спілкування мільйонів людей у різних частинах планети, незалежно від їх соціального статусу та виду занять» [1, с.79].

Зрозуміло, що інтенсивний розвиток Інтернету і залучення все більшої кількості людей до віртуальної комунікації зумовлюють появу нових форм і методів комп'ютерного спілкування, а це, у свою чергу, не може не відобразитися в мові. Саме поширення віртуальної комунікації сприяло появі значної кількості комп'ютерних імен, які виконують здебільшого функцію ідентифікатора користувачів мережі. Кожен учасник спілкування зобов'язаний вибрати собі унікальне мережеве ім'я, проте це зумовлюється не юридичною регламентацією, а вимогами системи, яка не дозволить зареєструвати ім'я, якщо таке в ній вже існує. Крім того, обране ім'я презентує користувача у віртуальному світі, виокремлює його серед інших, підкреслює особистісні риси і створює певний образ.

З огляду на той факт, що сьогодні в мережі Інтернет зареєстровано понад 1 млрд. користувачів, доречно говорити про наявність особливого Інтернет-дискурсу, а відповідно й притаманного йому Інтернет-ономастикону. До останнього, за даними досліджень у галузі ономастики [12, с. 5.], входить такий клас імен як комп'ютероніми – власні назви об'єктів комп'ютерного буття, що

розподіляється на: файлоніми – назви файлів, софтоніми – назви програм, виртуалміфоніми – назви об'єктів віртуального світу комп'ютерної гри та інтернетоніми – назви інтернетівських об'єктів (які включають в себе сайтоніми – назви сайтів, **ніконіми – онлайн-псевдоніми користувачів та епістулоніми – адреси електронних поштових скриньок** (виділення наше – С.Ш.).

Дослідженню різних класів імен віртуального дискурсу присвятили свої роботи Т. В. Анікіна, О. І. Голованова, М. В. Голомідова, М. Ю. Карпенко О. В. Лутовинова, О. А. Соков, О. В. Суперанська, М. М. Торчинський та інші. Проте, незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень, у науковій літературі відсутній загальноприйнятий термін для позначення учасників віртуального спілкування.

Щодо найменувань користувачів тих чи інших Інтернет-ресурсів, зокрема й початків адрес їх електронних поштових скриньок, то в різних джерелах знаходимо терміни «епістулонім», «ніконім», «нік», «нікнейм», «мережеве ім'я», «віртуальна власна назва», «комп'ютерне ім'я» тощо.

Так, М. Ю. Карпенко, наслідуючи М. М. Торчинського, пропонує для найменувань адрес електронний поштових скриньок використовувати термін «епістулонім». Проте, згідно з даними Словника української мови, епістола – це жанр літератури XVIII – початку XIX ст. – послання у формі листа; заст., жарт. лист. З огляду на це, вважаємо не зовсім доречним застосовувати термін «епістулонім» для позначення досліджуваної групи назв. До того ж, треба зазначити, що й милозвучність згаданого терміна також викликає сумніви.

Т. В. Анікіна в різних роботах пропонувала відмінні терміни для позначення учасників віртуального спілкування: «ніконім», «комп'ютерне ім'я», «псевдопрізвисько», «віртуальне ім'я», «інтенет-псевдонім». Незважаючи на те, що найбільш точно відображає сутність поняття термін «інтенет-псевдонім», вживання його вважаємо не зовсім доцільним. Значна частина мережевих найменувань являють собою реальні прізвища та імена користувачів, особливо якщо вони використовуються для ділового спілкування. Звичайно, їх використання пов'язано з проблемою унікальності – є багато однакових прізвищ та імен. Вихід із цієї ситуації учасники комунікації знаходять у поєднанні прізвищ

та імен із цифровими даними (дата народження, номер автомобіля тощо), розділяють їх крапкою або дефісом, використовують спеціальні символи: vlad.danchenko.98@ukr.net. .

Частотним у науковій літературі є термін «нікнейм» (нік; англ. *nickname* – первинно кличка, прізвисько, від середньо-англійського *an eke name* – «інше ім'я», також мережеве ім'я – псевдонім, який використовується в Інтернеті, зазвичай у місцях спілкування (блогах, форумах, чатах). При цьому термін «нікнейм» використовується для самоідентифікації учасників спілкування, це також початок назви адреси електронної поштової скриньки (типу nickname@адреса-сайту.ru), ім'я для входу чи псевдонім на форумі, у чаті й будь-якому сервісі, у якому необхідно представитися.

Українська дослідниця Г. В. Ходоренко у своїх роботах застосовує термін «ніконім», який, на її думку, об'єднує такі одиниці, як нік, логін, пароль, репрезентовані словами або синтаксичними конструкціями. «Цю одиницю ми називаємо іменем користувача (ІК), або ніконімом. Ніконім - це вигадане ім'я, ім'я-прізвисько (від англійського слова *nick* - прізвисько), прийняте користувачем Інтернету для організації роботи в мережі й участі в Інтернет-комунікації» [4, с.4].

Ми частково підтримуємо думку Г. В. Ходоренко і вважаємо найбільш доцільним для найменувань користувачів Інтернет-мережі термін «ніконім», утворений із двох коренів: англ. *nick* і др.-грец. *ὄνομα* за традиційною для ономастики моделлю (антропонім, топонім, ергонім, прагмонім тощо). Під цим терміном пропонуємо розуміти як віртуальні імена користувачів мережі, необхідні для реєстрації і подальшого функціонування в системі, так і початки назв адрес електронних поштових скриньок, які, за нашими спостереженнями, досить часто збігаються. До того ж, термін «ніконім» позбавлений додаткових конотацій, економить мовленнєві зусилля і дозволяє виокремити дані одиниці ономастичного простору з ряду суміжних..

Таким чином, можемо констатувати появу нової ономастичної категорії – ніконімів, які створюються для номінації нового явища – віртуальної особистості і для її функціонування у віртуальному середовищі. Як своєрідні маркери

віртуального дискурсу ніконіми мають низку особливостей та потребують подальшого глибокого вивчення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лутовинова О. В. Цели участников віртуального дискурса. *Lingua mobilis*. 2012. № 6 (39). С.79-87. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tseli-uchastnikov-virtualnogo-diskursa> (дата звернення 15.02.2018)
2. Торчинський М. М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови: дис. ... докт. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2010. 502 с.
3. Аникина Т. В. Сопоставительное исследование виртуального антропонимикона англоязычных, русскоязычных и франкоязычных чатов: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.20. Екатеринбург, 2011. 224 с.
4. Ходоренко Г. В. Найменування осіб у російськомовній Інтернет-комунікації : структурний і семантичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.02 "Російська мова". Дніпропетровськ, 2006. 18 с